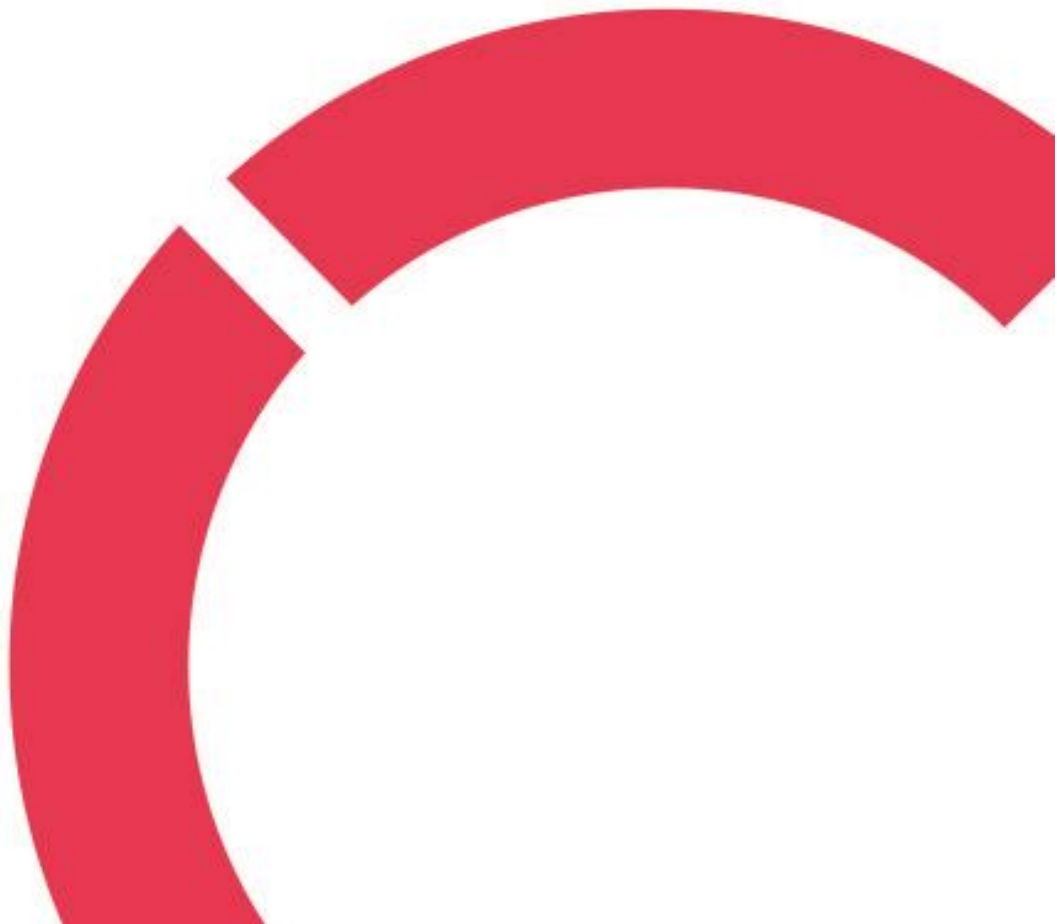

Tiitu Miettinen

**TEOLLISUUSALAN TYÖNTEKIJÖIDEN KÄSITYKSIÄ VEREN-
LUOVUTUKSESTA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sairaanhoitaja (AMK)
Joulukuu 2024**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2024	Tekijä Tiitu Miettinen
Koulutus Sairaanhoitaja		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi TEOLLISUUSALAN TYÖNTEKIJÖIDEN KÄSITYKSIÄ VERENLUOVUTUKSESTA		
Työn ohjaaja Timo Kinnunen		Sivumäärä 25
Työelämäohjaaja -		
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin teollisuusalan työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta. Tarkoituksena oli kartoittaa työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta määrällisen kyselylomakkeen avulla. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa potentiaalisten verenluovuttajien halukkuudesta luovuttaa verta. Tietoa voitaisiin hyödyntää vapaaehtoisten verenluovuttajien määrän ylläpitämiseen ja lisäämiseen. Tietoperustan keskeiset aiheet olivat verenluovutus ja verituotteet sekä asenteet ja motivaatio.</p> <p>Opinnäytetyön kysely toteutettiin erään teollisuusalan yrityksen yhdellä työmaalla. Tämä yritys oli tutkimuksen työelämäyhteys. Aineisto kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kyselyyn vastasi 30 teollisuusalan työntekijää. Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että työntekijät kokivat verenluovutuksen pääasiassa positiivisena asiana, huolimatta siitä, olivatko luovuttaneet verta vai eivät. Suurimmat verenluovutusmotivaatioon edistävästi vaikuttavat tekijät olivat tieto siitä, että yksi luovutuskerta voi auttaa jopa kolmea henkilöä sekä halu auttaa muita.</p>		
Asiasanat Asenteet, motivaatio, teollisuusala, verenluovutus.		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2024	Author Tiitu Miettinen
Degree programme Nursing		
Name of thesis INDUSTRIAL WORKERS' PERCEPTIONS ABOUT BLOOD DONATION		
Centria supervisor Timo Kinnunen	Pages 25	
Instructor representing commissioning institution or company -		
<p>In this thesis, industrial workers' perceptions about blood donation were investigated. The purpose was to survey the perceptions of workers' about blood donation using a quantitative questionnaire. The goal of the thesis was to increase knowledge of potential blood donors' willingness to donate blood. This information could be used to maintain and increase the number of voluntary blood donors. The key areas of the knowledge base of the thesis were blood donation and blood products, along with attitudes and motivation.</p> <p>The survey of the thesis was carried out in an industrial company, which was also the working life context of the study. The data for the thesis was collected using an electronic questionnaire. Thirty industrial workers responded to the survey. The results of the study conclude that the respondents saw blood donation as mainly a positive thing, regardless of whether one has donated blood. The biggest factors in increasing the motivation to donate blood were the knowledge of the fact that one donation can help as many as three people and the desire to help other people.</p>		
<p>Key words Attitudes, blood donation, branch of industry, motivation.</p>		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 VERENLUOVUTUS JA VERITUOTTEET	3
3 VERENLUOVUTUKSEEN SUHTAUTUMINEN JA MOTIVAATIO	5
3.1 Asenteet	5
3.2 Motivaatio	6
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	7
5 AINEISTO JA MENETELMÄT	8
5.1 Toimintaympäristö.....	8
5.2 Tutkimusmenetelmät	8
5.3 Aineiston keruu	9
5.4 Aineiston analyysi.....	9
5.5 Tulosten esittäminen	10
6 OPINNÄYTETYÖN ETIIKKA	11
7 TULOKSET	13
7.1 Työntekijöiden verenluovutustausta	13
7.2 Työntekijöiden käsitykset verenluovutuksesta.....	16
7.3 Työntekijöiden motivaatiotekijät verenluovutukseen	17
8 POHDINTA	21
8.1 Tutkimusmenetelmän tarkastelua	21
8.2 Tulosten tarkastelua.....	21
8.3 Päätelmät	23
8.4 Oppimisprosessi.....	23
LÄHTEET	24
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Verenluovutuskertojen määrä	11
KUVIO 2. Veriryhmäjakauma	12
KUVIO 3. Työaika	12
KUVIO 4. Verenluovutukseen suhtautuminen	13
KUVIO 5. Verenluovutushalukkuuteen vaikuttavia tekijöitä	14
KUVIO 6. Halu auttaa motivaatiotekijänä	15
KUVIO 7. Verenluovutuksesta itselle tuleva hyvä olo motivaatiotekijänä	15
KUVIO 8. Verenluovutuksesta itselle saatavat terveyshyödyt motivaatiotekijänä	16
KUVIO 9. Useiden auttaminen yhdellä luovutuskerralla motivaatiotekijänä	16
KUVIO 10. Verenluovutusinformaatio motivaatiotekijänä	17

1 JOHDANTO

Suomen Punaisen Ristin Veripalvelussa tähdätään monipuoliseen ja laajaan verenluovuttajakuntaan sekä pyritään saamaan koko ajan uusia verenluovuttajia. Vapaaehtoisista verenluovuttajista koostuva luovuttajakunta takaa verituotteiden riittävyden koko Suomen terveydenhuollolle, sillä Veripalvelu vastaa verihuollosta koko maassa. (Elämää soluista 2024; Luomme mahdollisuuksia elämän pelastamiseen 2024.) Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa teollisuusalan yrityksen työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta seuraavien tutkimuskysymysten kautta: 1. Millainen on työntekijöiden verenluovutustausta? 2. Millaisia käsityksiä työntekijöillä on verenluovutuksesta? 3. Millaiset asiat motivoivat työntekijöitä luovuttamaan verta? Työn tavoitteena on pyrkiä lisäämään tietoa potentiaalisten verenluovuttajien halukkuudesta luovuttaa verta. Tietoa voidaan hyödyntää vapaaehtoisten verenluovuttajien määrän ylläpitämisessä ja lisäämisessä.

Verenluovutusaiheesta on saatavilla vuonna 2013 tehty opinnäytetyö Mikkelin ammattikorkeakoulussa, opiskelijanuorten mielipiteistä verenluovutukseen liittyen. Opinnäytetyössä käytettiin laadullista kyselylomaketta aineistonkeruumenetelmänä. Nuorten verenluovutuspotentiaalisuuden vuoksi heitä toivotaan lisää verenluovuttajiksi. Tutkimuksesta selvisi, että opiskelijanuoret eivät olleet kovin aktiivisia luovuttamaan verta. Kuitenkin heidän verenluovutushalukkuuttaan voitaisiin kasvattaa lisäämällä tietoa aiheesta. (Pöyry 2013.)

Verenluovutuksen motivaatiotekijöistä on saatavilla vuonna 2012 tehty opinnäytetyö Laurea ammattikorkeakoulussa, liittyen säännölliseen verenluovuttamiseen. Tutkimustieto kerättiin määrällisellä kyselylomakkeella sähköisesti. Tutkimustuloksissa näkyi, että samankaltaiset verenluovutusmotivaatioon vaikuttavat tekijät kannustivat ihmisiä luovuttamaan verta säännöllisesti. Nämä asiat olivat lähtöisin verenluovuttajista itsestään ja liittyivät vahvasti hyvän tekemiseen sekä muiden ihmisten auttamiseen. (Luonuankoski 2012.)

Verivalmisteita tarvitsee Suomessa joka vuosi noin 40 000 potilasta. Tarvittavan verimäärän täyttämiseksi tarvitaan jokaisena arkipäivänä noin 700 henkilöä luovuttamaan verta. (Mitä luovutetulle verelle tapahtuu? 2024.) Verenluovuttajia on noin kolme prosenttia potentiaalisista luovuttajista (Miksi luovuttaa verta? 2024). Aikuisen normaali veritilavuus on noin viisi litraa, ja verta luovutetaan yhdellä luovutuskerralla noin puoli litraa (Miten verta luovutetaan 2024; Tietoa verestä 2024). Verta luovuttavan henkilön täytyy olla täysi-ikäinen eli 18 vuotta täyttänyt. Ensimmäisellä luovutuskerralla henkilö

saa olla enintään 59-vuotias (Voinko luovuttaa? 2024). Luovutetusta verestä valmistetaan punasoluvalmisteita, verihiutalevalmisteita sekä plasmalääkkeitä. Tarvittaessa on mahdollista valmistaa myös valkosoluvalmisteita erikseen kutsuttujen verenluovuttajien verestä. (Mitä verestä valmistetaan 2024.)

Veripalvelu toimittaa verivalmisteita sairaaloihin niiden tarpeiden mukaisesti (Luomme mahdollisuuksia elämän pelastamiseen 2024).

Verenluovutussuosituksien mukaan miehet voivat luovuttaa vuodessa jopa neljä kertaa ja yli 25-vuotiaat naiset jopa kolme kertaa, alle 25-vuotiaille naisille suositus on luovuttaa korkeintaan vuoden välein (Voinko luovuttaa? 2024). Terveellä ihmisellä muodostuu koko ajan uusia verisoluja luuytimessä (Tietoa verestä 2024). Jokaisen veriryhmän luovuttajille on tarve päivittäin (Veren tarve nyt 2024). Veren valmistaminen keinotekoisesti ei ole mahdollista, minkä vuoksi verivalmisteiden valmistaminen on mahdollista vain vapaaehtoisten verenluovuttajien avulla (Mitä luovutetulle verelle tapahtuu? 2024).

2 VERENLUOVUTUS JA VERITUOTTEET

Suomen Punainen Risti, SPR, on kansalaisjärjestö, joka on tukena apua tarvitseville erilaisissa onnettomuuksissa ja kriiseissä sekä kouluttaa terveydenhuoltoa. Kansalaisjärjestössä on kymmeniä tuhansia ihmisiä vapaaehtoisina sekä jäseninä toteuttamassa toimintaa. Suomen Punainen Risti auttaa heikossa asemassa olevia ihmisiä kansainvälisesti. Veripalvelu on osa Suomen Punaista Ristiä ja toteuttaa verivalmistehuoltoa Suomessa. (Suomen Punainen Risti 2023.) Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu on ollut toiminnassa vuodesta 1948 saakka (Veripalvelun historia 2024).

Ennen luovuttajaksi ryhtymistä verenluovutussopevuuden testaamiseen on olemassa testi, joka löytyy Veripalvelusta. Jokaisella luovutuskerralla luovuttajan täytyy täyttää terveystarkastus sekä käydä hoitajan haastattelussa, joka arvioi luovutussopevuuden. Ennen verenluovutusta mitataan veren hemoglobiinipitoisuus sormen päästä. Sen tulee olla miesluovuttajalla 135–195 g/l ja naisluovuttajalla 125–175 g/l, jotta pystyy verta luovuttamaan. Luovuttajan veren hemoglobiinipitoisuus laskee 10–15 g/l luovutuksen jälkeen hetkellisesti. Verta luovutetaan kyynärtaipeen laskimosta. (Miten verta luovutetaan 2024; Mitä verenluovuttajan on hyvä tietää hemoglobiinista ja raudasta 2024.) Luovutetusta verestä tehdään myös aina virus-, vasta-aine- ja veriryhmätutkimuksia, veren käyttöturvallisuuden vuoksi (Mitä luovutetusta verestä tutkitaan 2024).

Luovutetusta verestä tehtävissä virustutkimuksissa selvitetään, ettei veressä ole A-, B- tai C-hepatiittiviruksia, HI-virusta, parvovirusta tai syfilisbakteeria, jotka ovat vakavia infektioita. Veriryhmätutkimuksissa selvitetään, mihin veriryhmään luovutettu veri kuuluu, O, B, A vai AB. Jokaisen ABO-ryhmän lisäksi veri on joko Rh D -negatiivinen tai Rh D -positiivinen. Niiden avulla tiedetään, mitä verta potilaalle voidaan antaa. Vain O negatiivinen veri sopii kaikille potilaille, sitä kutsutaankin hätävereksi. Jos potilaan hoidossa, esimerkiksi onnettomuuden jälkeen, ei ole aikaa selvittää veriryhmää, käytetään silloin O negatiivista verta. (Mitä luovutetusta verestä tutkitaan 2024; Tietoa veriryhmistä 2024.)

Verenluovuttaminen on mahdollista ikävuosien 18 ja 70 välillä, se on kuitenkin aloitettava viimeistään 59-vuotiaana. Verenluovuttamista saa jatkaa 66 ikävuoteen saakka itselle sopivilla luovutusväleillä, jos on luovuttanut verta aiemmin elämänsä aikana. Siitä eteenpäinkin luovutus on mahdollista, mutta vain alle kahden vuoden luovutusväleillä. (Voinko luovuttaa 2024.) Verta voi käydä luovuttamassa joko Veripalvelun kiinteissä toimipisteissä tai luovutustilaisuuksissa, yleensä ajanvarauksella. Isoimmissa

kaupungeissa sijaitsevat toimipisteet ovat avoinna erilaisilla aukiolovariaatioilla, kuitenkin vain arkena ja päiväaikaan klo 10–19 välillä. (Luomme mahdollisuuksia elämän pelastamiseen 2024; Varaa aika verenluovutukseen 2024; Veripalvelun toimipisteet 2024.)

Veren jatkokäsittely tapahtuu Vantaalla. Luovutetusta verestä valmistettuja punasoluvalmisteita käytetään muun muassa onnettomuuspotilaiden sekä leikkauspotilaiden hoidossa. Verihiutalevalmisteita käytetään muun muassa syöpäpotilaiden hoidossa. Plasmalääkkeitä käytetään muun muassa immuunipuutospotilaiden hoidossa sekä estämään tulehdustauteja. Valkosoluvalmisteita käytetään muun muassa henkeä uhkaavien tulehdusten hoidossa, jos antibioottihoidosta ei ole apua. Potilaille annetaan luovutetusta verestä niitä verituotteita, joita he hoidossaan tarvitsevat. Kun verestä on jaettu erilleen plasma, verihiutaleet sekä punasolut, kaikilla osilla kyetään auttamaan eri potilaita. Yhdestä luovutus-kerrasta voidaan siis saada apu jopa kolmelle henkilölle. (Miksi luovuttaa verta? 2024; Mitä luovutetulle verelle tapahtuu? 2024; Mitä verestä valmistetaan 2024.)

3 VERENLUOVUTUKSEEN SUHTAUTUMINEN JA MOTIVAATIO

Verenluovutusta Suomessa ohjaa veripalvelulaki 197/2005. Siinä on säädetty verenluovutuksen vapaaehtoisuudesta: ”Veren ja sen osien luovutuksen on oltava vapaaehtoista. Luovuttajalle ei saa antaa luovutuksesta rahallista korvausta eikä muuta siihen rinnastettavaa etuutta.” (Veripalvelulaki 197/2005, 3 §.) Aate vapaaehtoisesta veripalvelusta on rantautunut Suomeen jo 1930-luvun aikana. Silloin toiminnasta vastasivat partiolaiset. (Veripalvelun historia 2024.)

3.1 Asenteet

Ihmisten asenteet ja suhtautuminen eri asioita kohtaan voidaan määritellä ja jakaa kielteisiin tai myönteisiin kohteisiin. Asenteet ja suhtautuminen ovat arvioivaa reagoimista muun muassa eri kohteita kohtaan sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tuntemuksia. (Helkama, Myllyniemi, Liebkind, Ruusuvuori, Lönnqvist, Hankonen, Mähönen, Jasinskaja-Lahti & Lipponen 2015, 190.) Ihmisen käyttäytyminen pohjautuu hänen omiin asenteisiinsa eri asioita kohtaan (Helkama ym. 2015, 213). Kun ihmiset tekevät asioita, joista on hyötyä muille, eivätkä kaipaa tekemisestä itselleen hyötyä, puhutaan altruismista (Helkama ym. 2015, 134). Ihmisen tunne omasta pystyvyydestään saa aikaan halukkuuden tehdä asioita, joka puolestaan on pohja motivaatiolle niiden konkreettiseen tekemiseen (Helkama ym. 2015, 209).

Opiskelijanuorten verenluovutukseen liittyvistä mielipiteistä tehdyn opinnäytetyön tuloksissa nousi esiin verenluovutusinformaation lisäämisen mahdolliset positiiviset vaikutukset luovutushalukkuuteen. Tutkimustulosten mukaan ystävien sekä läheisten tuki ja houkuttelu koettiin tärkeäksi ja verenluovutushalukkuutta lisääväksi asiaksi. Suurimpia verenluovutushalukkuutta edistäviä tekijöitä opiskelijanuorilla olivat halu auttaa muita, kiinnostus omasta veriryhmästä, verenluovutuksesta saatavat terveyshyödyt itselle, läheisten myönteinen suhtautuminen verenluovutukseen sekä heidän verenluovutushalukkuutensa. Suurimpia verenluovutushalukkuutta estäviä tekijöitä opiskelijanuorilla olivat informaation vähyys, pelot ja oman kiinnostuksen puuttuminen verenluovutusta kohtaan sekä pelko verta ja neuloja kohtaan. (Pöyry 2013.)

3.2 Motivaatio

Verenluovutuksen motivaatiotekijöistä tehdyn opinnäytetyön mukaan säännöllisesti verta luovuttavien henkilöiden suurimpia motivaatiotekijöitä olivat auttamisenhalu ja tieto siitä, että yksi luovutus on monen potilaan apu sekä verenluovuttamisesta aiheutuva hyvä mieli luovuttajalle. Tutkimustuloksissa motivaatiotekijöistä myös kaverit olivat olleet vastanneiden vastauksissa isossa roolissa syynä tulla luovuttamaan verta. (Luonuankoski 2012.)

Motivaatiota voidaan selittää kolmella eri kysymyksellä, joita ovat: miten, mitä ja miksi. Motivaation moninaisuutta selvennettäessä miten-kysymyksen kautta viitataan ihmisten tapoihin toteuttaa muun muassa omia tavoitteitaan. Mitä-kysymyksellä taas viitataan niihin asioihin, jotka ovat motivaation kohteina. Miksi-kysymyksellä viitataan niihin asioihin, joista motivaatio on peräisin. (Mikä meitä liikuttaa 2017, 10.)

Yksi suosituimmista motivaatioteorioista on itsemääräämisteoria, jonka ovat luoneet Deci ja Ryan vuonna 1985. Teoriassa käsitellään erilaisia motivaatiotyyppisiä. Yksi tyypeistä on autonominen motivaatio, joka antaa suuntaa ihmisen käyttäytymiselle. Silloin ihminen arvostaa toteuttamaansa toimintaa ja tuntee toimivansa vapaaehtoisesti ja omasta tahdostaan. Itsemääräämisteorian mukaan ihmisten motivaation taustalla on päätösvalta omista teoistaan. Omat ajatukset toiminnasta ovat motivaation kannalta huomattavasti suurempia kuin ihmisen ulkopuolelta tulevat syyt. Sosiaaliset olosuhteet kuitenkin vaikuttavat motivaatioon heikentäen tai vahvistaen. (Deci & Ryan 2008; Mikä meitä liikuttaa 2017, 14.) Ihmisille on tärkeää kokea pystyvänsä toimimaan ja vaikuttamaan niin kuin itse tuntevat parhaaksi. Sisäinen motivaatio saa ihmisen tekemään asioita vain kyseisten asioiden tekemisen takia, tällöin tekeminen voi esimerkiksi pohjautua asiaan, josta ihminen pitää. (Helkama ym. 2015, 209–210.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa teollisuusalan yrityksen työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta määrällisen kyselylomakkeen avulla. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoa potentiaalisten verenluovuttajien halukkuudesta luovuttaa verta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millainen on työntekijöiden verenluovutustausta?
2. Millaisia käsityksiä työntekijöillä on verenluovutuksesta?
3. Millaiset asiat motivoivat työntekijöitä luovuttamaan verta?

5 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tieteellistä tutkimusta tehdessä tutkijan on valittava omaan tutkimusaiheeseensa sopiva aineisto sekä tutkimusmenetelmä (Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 2018, 14). Opinnäytetyöni aihe on: teollisuusalan työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta. Valitsin tutkimusmenetelmistä työn tekemiseen määrällisen tutkimuksen. Aineistonkeruumenetelmänä opinnäytetyössäni käytin kvantitatiivista kyselylomaketta, sillä tavoitteenani oli saada aiheesta määrällistä ja numeerista tietoa valikoidulta kohderyhmältä. Käytin kyselylomakkeen tekemiseen sekä aineiston keräämiseen Webropol-ohjelmaa.

5.1 Toimintaympäristö

Opinnäytetyöni kysely toteutettiin erään teollisuusalan yrityksen yhdellä työmaalla. Tutkimusluvan ja opinnäytetyösopimuksen solmin kyseisen yrityksen työmaainsinöörin kanssa. Yrityksen työmaalla on 200 teollisuusalantyöntekijää, joten tutkimukseen osallistuvien alustava lukumäärä, noin 50–100 henkilöä, täyttyi. Opinnäytetyön kohderyhmää olivat potentiaaliset verenluovuttajat, etenkin täysi-ikäiset aikuiset miehet. Työelämäyhteys opinnäytetyössäni on tämä kyseinen teollisuusalan yritys.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmänä oli määrällinen tutkimus, jolla sain tutkimastani aiheesta kartoitettua teollisuusalan työntekijöiden yleistä suhtautumista ja käsityksiä aiheesta. Ihmiset ovat määrällisessä tutkimuksessa yksi käytetyistä tutkimuskohteista (Vilka 2021, 94). Määrällisessä tutkimuksessa tutkimuksen tekemistä alustavat asiat, kuten tutkimusongelmat, tulee tietää varhaisessa vaiheessa jo tutkimusta suunniteltaessa (Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 2018, 23). Määrällinen tutkimusmenetelmä sopii työni aiheeseen, tarkoitukseen ja tavoitteeseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa työn tekijä on tutkimusjoukosta ulkopuolinen tekijä ja pystyy tuottamaan tutkimuksellaan yleistävää tietoa (Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 2018, 20–21). Opinnäytetyön hyödyllisyys muille onkin yksi tieteellisen tutkimuksen vaatimuksista (Vilka 2021, 31). Verenluovutus on yhteiskunnallisesti tärkeä ja tarpeellinen asia, sillä kuka tahansa voi tarvita jossain vaiheessa elämäänsä hoidossaan verituotteita.

5.3 Aineiston keruu

Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän yksi aineiston keräämisen mahdollisista tavoista on kyselylomake, joka on myös tavoista eniten käytetty (Vilka 2021, 94). Aineistonkeruu opinnäytetyössäni toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella. Kysymyksiin vastattiin valitsemalla itselleen sopivin vastausvaihtoehto. Kyselyssä oli kolme osiota: ensimmäisessä osiossa selvitin vastaajien taustatietoja, toisessa osiossa selvitin vastaajien käsityksiä verenluovutuksesta ja kolmannessa osiossa selvitin vastaajan motivaatiotekijöitä verenluovutukseen. Toisen ja kolmannen osion väittämien vastausvaihtoehdot pohjautuivat Likert-asteikkoon. Kyselylomake edellyttää, että tutkimuksen pääaihe on mahdollista laittaa mitattavaan muotoon (Vilka 2021, 101). Opinnäytetyöni kyselylomakkeessa esitin tutkittavasta aiheesta valitulle kohderyhmälle kysymyksiä ja väittämiä, jotka pohjautuivat opinnäytetyöni tietoperustaan.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat teollisuusalan yrityksen työntekijät, sillä tarkoitukseni oli kartoittaa heidän suhtautumistaan verenluovutukseen. Tutkimukseen osallistuvien valintakriteerinä oli täysikäisyys, sillä se on vaatimus myös verenluovuttamiseen (Voinko luovuttaa? 2024). Vastaajat saivat ennen tutkimukseen osallistumista tietoa opinnäytetyöstä ja kyselyn aineiston käsittelystä. Aineiston keruuvaiheessa vastaajalle tulee antaa tietoa tutkimuksesta avoimesti (Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen 2007, 67). Tutkimukseen osallistuvien alustava lukumäärä oli noin 50–100 henkilöä, ja kokonaisuudessaan kyselyyn vastasi 30 henkilöä. Kyselylomake aineistonkeruun tapana sopii hyvin suurellekin määrälle tutkittavia ihmisiä (Vilka 2021, 94).

5.4 Aineiston analyysi

Määrällisen tutkimuksen kyselylomakkeen aineiston analyysi tehdään numeerisesti. Kysymysten ja väittämien muotoilulla pystytään luomaan syy-seuraussuhteita tutkittavasta asiasta. Kyselylomakkeella saadun aineiston analysoiminen sekä tulosten julkaiseminen ovat hyvin keskeinen osa koko tutkimusta. Analyysitavoista määrällisen tutkimuksen aineiston analysoinnissa käytetään paljon selittävää analyysia. (Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen 2007, 68.) Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa aineistonkeruun ja -analysoinnin jälkeen yleistä tietoa tutkittavien suhtautumisesta verenluovutukseen, jota pystytään havainnoimaan numeerisesti.

5.5 Tulosten esittäminen

Hoitotieteessä tutkimuksien tuloksien esittämisessä käytetään usein taulukoita. Niihin voidaan sisällyttää yhtäaikaaisesti muun muassa vastauksien prosenttijakaumat ja keskiarvot. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 161–162.) Käytin opinnäytetyöni tulosten esittämisessä kirjoitetun tekstin lisäksi kuvia havainnollistamaan tutkimustuloksia. Vastaajien vastausjakaumia selvensin tuloksien esittämisessä myös numeerisesti ja prosenttilukujen avulla.

6 OPINNÄYTETYÖN ETIIKKA

Opinnäytetyössäni käytössä oleva tutkimusmenetelmä eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä sekä tiedonhankintatavan menetelmä eli kyselytutkimus ovat yleisesti tiedeyhteisön hyväksymiä eettisesti kestäviä menetelmiä, jotka pohjautuvat hyviin tieteellisiin käytäntöihin (Vilkkä 2021, 41). Tutkimusetiikkaan kuuluu myös tutkijan ammatissaan pätevä yleinen ammattietiikka (Kuula 2015, 23). Opinnäytetyöni aihe pohjautuu hoitoalan tiedon tarpeeseen. Tutkimuksesta saatua tietoa potentiaalisten verenluovuttajien käsityksistä verenluovutuksesta, voidaan hyödyntää vapaaehtoisen verenluovuttajakunnan laajentamiseen.

Minulla opinnäytetyön tekijänä on vastuu omasta tutkimuksestani kokonaisuutena. Yleisen tutkimusetiikan, hyvän tieteellisen käytännön sekä opinnäytetyön eettisten periaatteiden noudattaminen oli opiskelijana minun vastuuni opinnäytetyötä tehdessäni. Jokainen tutkija vastaa omassa tutkimuksessaan käyttämistään tutkimuseettisistä ratkaisuksistaan itse (Kuula 2015, 26). Tutkijan on ajateltava eettisyyttä läpi koko tutkimusprosessin. (Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen 2007, 12).

Opinnäytetyöni kyselylomakkeeseen vastaaminen toteutui anonymisti, mikä takaa tutkittaville yksityisyydensuojan. Tutkimukseen osallistuminen oli tutkittaville täysin vapaaehtoista ja osallistumisen peruminen kyselyyn vastaamisenkin jälkeen on tutkittaville myös mahdollistettava (Kuula 2015, 22–23). Tutkimukseen osallistuvat saivat tietoa opinnäytetyöstä, jotta olivat tietoisia, millaista tutkimusta varten kysely toteutettiin. Kyselyn alussa jokaisen vastaajan oli vastattava kysymykseen: Annan tietoisuuden suostumukseni vastaukseni käyttämiseen opinnäytetyössä. Kysymykseen oli vastattava myöntävästi, jotta vastausta oli mahdollista hyödyntää opinnäytetyössä. Yhdessä kyselylomakkeessa vastaaja ei ollut antanut suostumusta vastauksensa käyttämiseen opinnäytetyössä, joten kyseisen vastaajan vastaukset poistettiin ennen tulosten analyysia. Suostumuksen antoivat ne 30 vastaajaa, joiden vastausten pohjalta tutkimuksen aineisto muodostui ja tutkimustulokset saatiin.

Tulosten raportoinnissa on esitettävä vain sellaisia tuloksia, joiden oikeellisuus on mahdollista todistaa (Kuula 2015, 24). Opinnäytetyöni tutkimukseen osallistumisesta ei ole mahdollista aiheutua siihen osallistuneille henkilöille minkäänlaisia haittoja, sillä vastaaminen tapahtui anonymisti ja aihetta tarkasteltiin yleisellä tasolla. Tuloksia ei voida yhdistää yksittäisen vastaajan vastauksiin.

Suomen Punaisen Ristin Veripalvelun aluepäällikön sekä verenluovutuksen johtajan puolesta opinnäytetyöni kyselytutkimuksen tekemiseen, johonkin teollisuusalan yritykseen, en heiltä tarvinnut erillistä tutkimuslupaa veripalvelusta. Tutkimusluvan pyysin siis vain johdolta siitä yrityksestä, jossa kyselytutkimuksen toteutin. Opinnäytetyösopimuksen solmin tämän teollisuusalan yrityksen työmaainsinööriin kanssa. Tutkimusluvan hyväksyi myös kyseisen yrityksen työmaainsinööri 24.9.2024.

7 TULOKSET

Opinnäytetyöni kysely toteutettiin 1.–20.10.2024 eräässä teollisuusalan yrityksessä Webropol-ohjelmalla. Kyselyyn vastasi 30 työntekijää. Tässä luvussa esittelen kyselyn tulokset. Kyselyssä oli kolme osiota. Ensimmäisessä osiossa kartoitin vastaajien taustatietoja: sukupuoli, ikä, verenluovutustausta, verenluovutuskertojen määrä, veriryhmä sekä työaika. Toinen osio koostui väittämistä, joiden avulla kartoitin vastaajien käsityksiä verenluovutuksesta ja verenluovutushalukkuuteen vaikuttavista asioista. Kolmannen osion väittämien avulla kartoitin vastaajien motivaatiotekijöitä verenluovutukseen. Kysymyksiä oli kokonaisuudessaan 17, ja jokaiseen oli pakollista vastata.

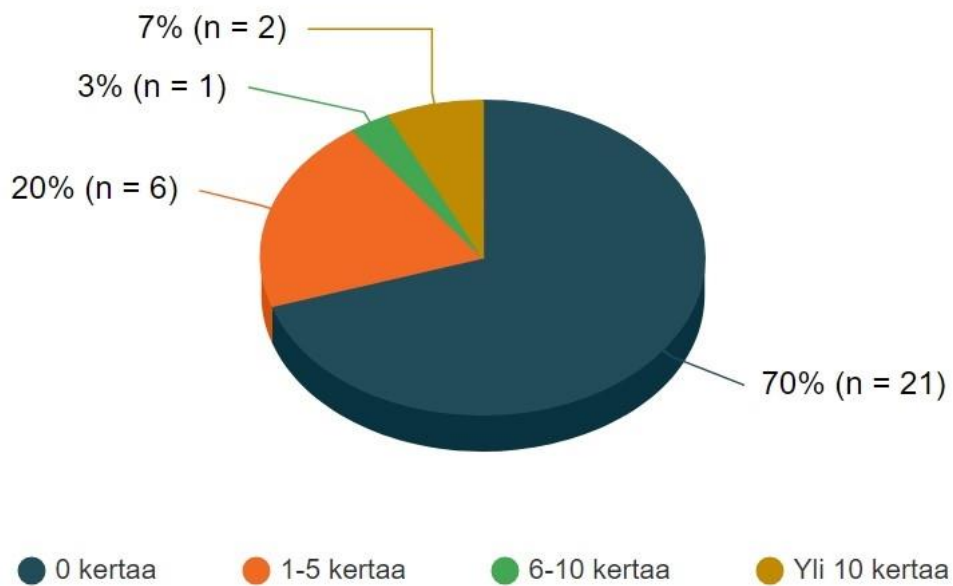
7.1 Työntekijöiden verenluovutustausta

Kyselyn taustatiedot koostuivat kuudesta kysymyksestä. Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellä selvitin vastaajan sukupuolen ja iän. Sukupuolijakauma oli hyvinkin miesvoittoinen, sillä 93 % (n = 28) vastaajista olivat miehiä ja vain 7 % (n = 2) naisia. Ikäjakauma toteutui vastaajien kesken siten, että 13 % (n = 4) vastaajista olivat 18–25-vuotiaita ja 87 % (n = 26) vastaajista olivat 26–59-vuotiaita.

Kolmannella kysymyksellä tiedustelin työntekijöiden verenluovutustaustaa. Vastaukset jakoutuivat siten, että 30 % (n = 9) vastaajista oli luovuttanut verta, kun taas 70 % (n = 21) ei ollut luovuttanut verta. Neljännessä kysymyksessä kysyin työntekijöiden luovutuskertojen määrää. Verta luovuttaneiden vastaajien luovutuskertojen määrät jakoutuivat siten, että 20 % (n = 6) vastaajista oli luovuttanut verta 1–5 kertaa, 3 % (n = 1) vastaajista oli luovuttanut 6–10 kertaa ja 7 % (n = 2) vastaajista oli luovuttanut verta yli 10 kertaa. (KUVIO 1.)

Olen luovuttanut verta

Vastaajien määrä: 30

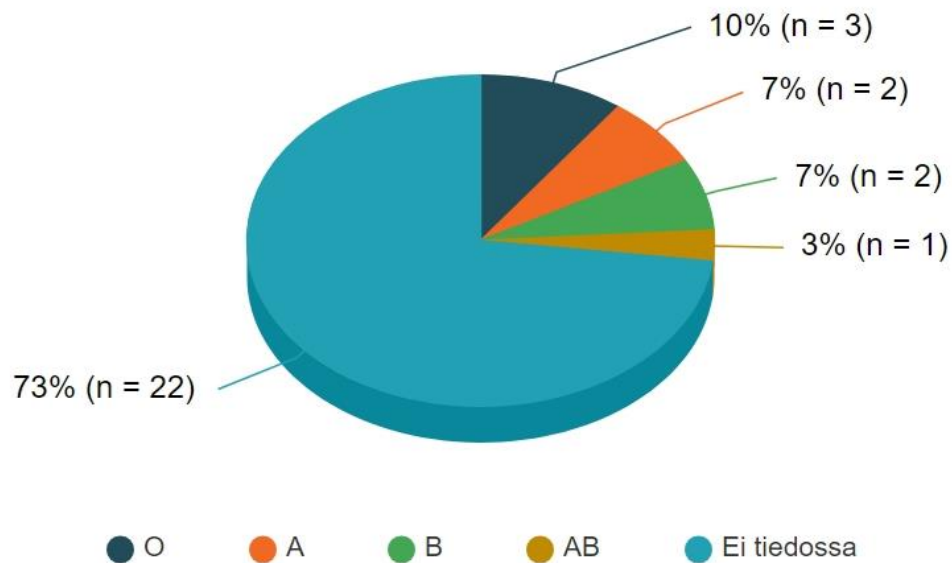

KUVIO 1. Verenluovutuskertojen määrä

Viidennellä kysymyksellä kartoitin vastaajien veriryhmäjakaumaa. Oma veriryhmä ei ollut tiedossa 73 %:lla (n = 22) vastaajista. Oman veriryhmänsä tiesi vastaajista 27 % (n = 8). Veriryhmäjakauma toteutui vastanneiden kesken siten, että 10 %:lla (n = 3) vastaajista veriryhmä oli O, 7 %:lla (n = 2) vastaajista se oli A, 7 %:lla (n = 2) vastaajista se oli B ja 3 %:lla (n = 1) vastaajista AB. Vastaajien tiedossa olevista veriryhmistä O oli yleisin ja AB harvinaisin. (KUVIO 2.)

Veriryhmäni on

Vastaajien määrä: 30

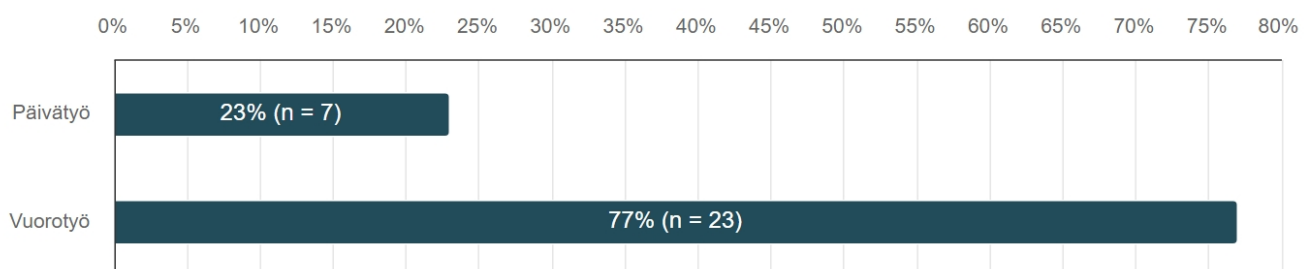

KUVIO 2. Veriryhmäjakauma

Kuudennessa kysymyksessä kysyin vastaajien työaikaa. Päivätyötä teki vastanneista työntekijöistä 23 % (n = 7) ja vuorotyötä 77 % (n = 23). (KUVIO 3.)

Työaikani on

Vastaajien määrä: 30

KUVIO 3. Työaika

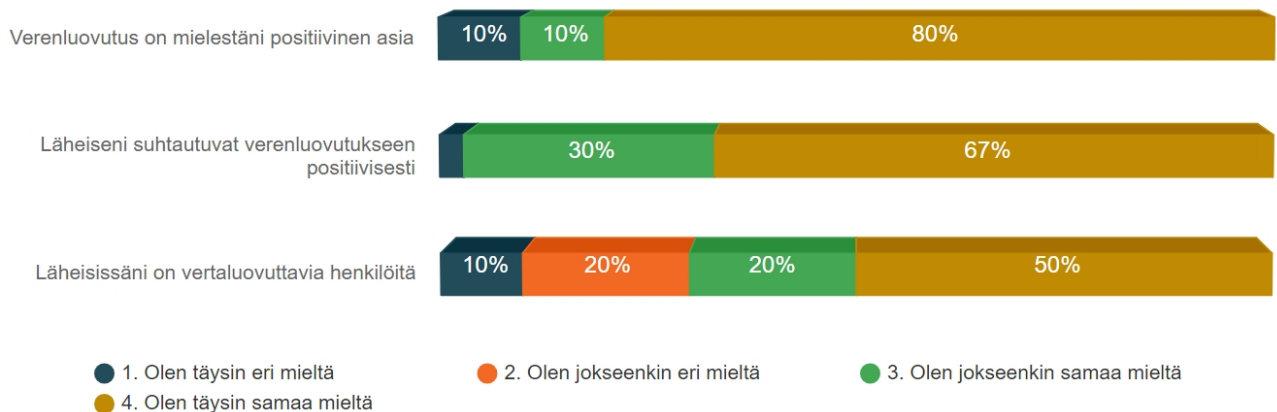
7.2 Työntekijöiden käsitykset verenluovutuksesta

Työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta kartoitin kyselyssä kuuden väittämän avulla, joiden vastausvaihtoehdot pohjautuivat Likert-asteikkoon. Väittämien avulla selvitin vastaajien suhtautumista, käsityksiä, mielipiteitä sekä mahdollisia estäviä tai verenluovutushalukkuutta vähentäviä asioita. Tiedustelin myös heidän läheistensä suhtautumista ja verenluovutustaustaa väittämien kautta.

Ensimmäisen väittämän avulla selvitin vastaajan mielipidettä verenluovutuksen positiivisuudesta. Suurin osa vastaajista eli 80 % (n = 24) oli täysin samaa mieltä siitä, että verenluovutus on positiivinen asia. Vastaajista 10 % (n = 3) oli jokseenkin samaa mieltä ja 10 % (n = 3) täysin eri mieltä. Toinen väittäjä kartoitti vastaajan lähipiirin suhtautumista verenluovutukseen positiivisesti. Täysin samaa mieltä läheisten positiivisesta suhtautumisesta verenluovutukseen oli enemmistö vastaajista 67 % (n = 20). Jokseenkin samaa mieltä oli 30 % (n = 9) vastaajista ja täysin eri mieltä 3 % (n = 1) vastaajista. Kolmannella väittämällä tiedustelin vastaajien läheisten verenluovutuksesta. Puolet eli 50 % (n = 15) oli vastannut olevansa täysin samaa mieltä, että heidän läheisissään on vertaluovuttavia henkilöitä. 20 % (n = 6) oli jokseenkin samaa mieltä, 20 % (n = 6) jokseenkin eri mieltä ja 10 % (n = 3) vastanneista täysin eri mieltä. (KUVIO 4.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

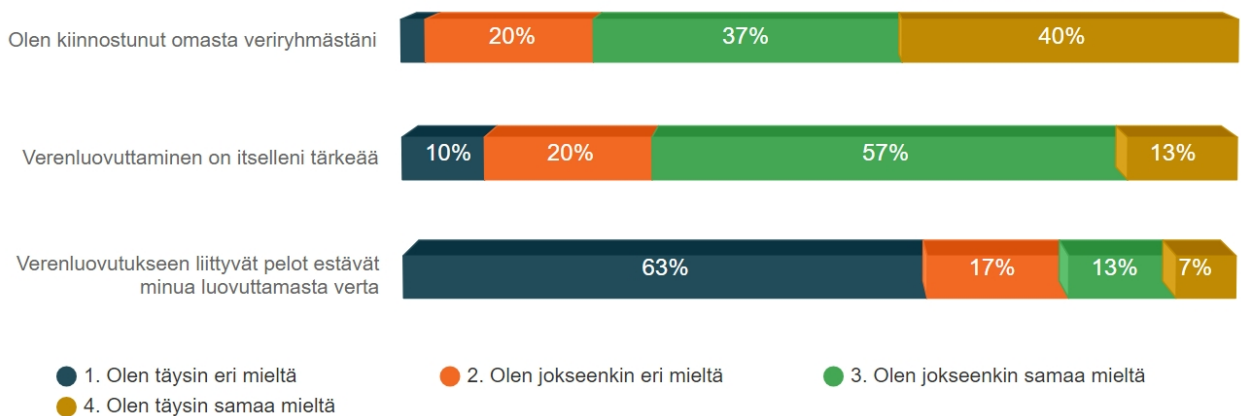

KUVIO 4. Verenluovutukseen suhtautuminen

Neljäs väittämä kartoitti vastaajien kiinnostusta omaa veriryhmäänsä kohtaan. Vastaajista 3 % (n = 1) oli vastannut olevansa täysin eri mieltä ja 20 % (n = 6) jokseenkin eri mieltä, että olisi ollut kiinnostunut veriryhmästään. 37 % (n = 11) vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä ja 40 % (n = 12) vastanneista täysin samaa mieltä. Viidennen väittämän avulla selvitin vastaajan mielipidettä verenluovuttamisen tärkeydestä hänelle itselleen. Täysin eri mieltä vastaajista oli ollut 10 % (n = 3) ja jokseenkin eri mieltä 20 % (n = 6). Suurin osa vastaajista 57 % (n = 17) oli ollut jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä 13 % (n = 4). Viimeinen eli kuudes toisen osion väittämä koski verenluovutukseen liittyviä pelkoja. Enemmistö eli 63 % (n = 19) vastanneista oli täysin eri mieltä siitä, että heidän verenluovutuksensa estävänä tekijänä olisivat siihen liittyvät pelot. 17 % (n = 5) oli jokseenkin eri mieltä, 13 % (n = 4) oli jokseenkin samaa mieltä ja 7 % (n = 2) vastanneista oli täysin samaa mieltä. (KUVIO 5.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

KUVIO 5. Verenluovutushalukkuuteen vaikuttavia tekijöitä

7.3 Työntekijöiden motivaatiotekijät verenluovutukseen

Työntekijöiden motivaatiotekijöitä kartoitin kyselyssä viidellä väittämällä, Likert-asteikkoon pohjautuvien vastausvaihtoehtojen avulla. Väittämien avulla selvitin, millä tavalla vastaajat kokivat erilaisten mahdollisten motivaatiotekijöiden vaikuttavan verenluovutukseen.

Kolmannen osion ensimmäisessä väittämässä selvitin, millä tavalla vastaaja kokee halun auttaa muita verenluovutuksen motivaatiotekijänä. Täysin samaa mieltä oli vastaajista 27 % (n = 8) ja jokseenkin

samaa mieltä vastaajista enemmistö 43 % (n = 13). Jokseenkin eri mieltä oli 23 % (n = 7) ja vastan-
neista 7 % (n = 2) oli täysin eri mieltä. (KUVIO 6.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

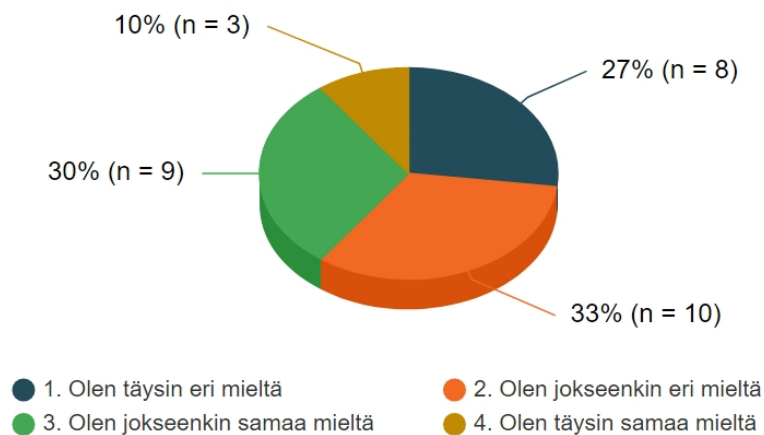
KUVIO 6. Halu auttaa motivaatiotekijänä

Toisen väittämän avulla tiedustelin, kuinka verenluovutuksesta itselle tuleva hyvä olo motivoi vastaajia luovuttamaan verta. 27 % (n = 8) vastaajista oli täysin eri mieltä ja 33 % (n = 10) jokseenkin eri mieltä. Vastaajista 30 % (n = 9) oli jokseenkin samaa mieltä ja 10 % (n = 3) täysin samaa mieltä. (KUVIO 7.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

Verenluovutuksesta tuleva hyvä olo itselleni motivoi minua luovuttamaan verta

KUVIO 7. Verenluovutuksesta itselle tuleva hyvä olo motivaatiotekijänä

Kolmannella kysymyksellä kartoitin, vaikuttavatko verenluovutuksesta itselle saatavat terveyshyödyt motivoivasti verenluovuttamiseen. Vastanneista 10 % (n = 3) vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja jokseenkin samaa mieltä oli vastannut selvä enemmistö 47 % (n = 14) vastaajaa. 30 % (n = 9) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja vastaajista 13 % (n = 4) oli täysin eri mieltä. (KUVIO 8.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

KUVIO 8. Verenluovutuksesta itselle saatavat terveyshyödyt motivaatiotekijänä

Neljännessä väittämässä tiedustelin, kuinka tieto siitä, että yksi luovutuskerta voi auttaa jopa kolmea henkilöä, motivoi vastaajaa luovuttamaan verta. Suurin osa vastaajista 47 % (n = 14) oli täysin samaa mieltä ja 43 % (n = 13) vastaajista jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli vastaajista 7 % (n = 2) ja täysin eri mieltä 3 % (n = 1). (KUVIO 9.)

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

Tieto siitä, että yksi luovutuskerta voi auttaa jopa kolmea henkilöä motivoi minua luovuttamaan verta

- 1. Olen täysin eri mieltä
- 2. Olen jokseenkin eri mieltä
- 3. Olen jokseenkin samaa mieltä
- 4. Olen täysin samaa mieltä

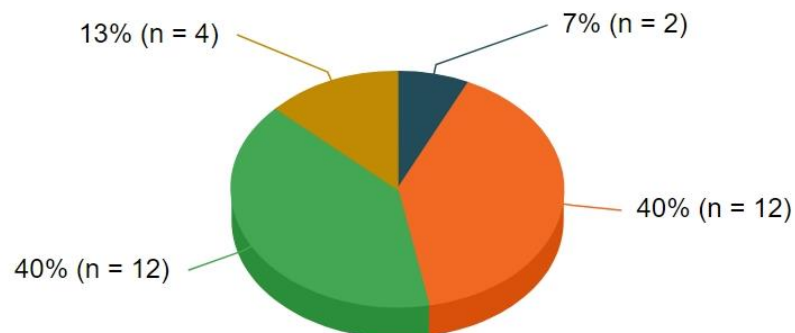
KUVIO 9. Useiden auttaminen yhdellä luovutuskerralla motivaatiotekijänä

Koko kyselyn viimeinen väittämä selvitti, motivoiko verenluovutuksesta saatavilla oleva informaatio vastaajia verenluovutukseen. Täysin eri mieltä vastanneista oli 7 % (n = 2) ja jokseenkin eri mieltä 40 % (n = 12). Myös 40 % (n = 12) vastaajista koki olevansa jokseenkin samaa mieltä ja 13 % (n = 4) oli täysin samaa mieltä.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä: 30

Verenluovutuksesta saatavilla oleva informaatio motivoi minua luovuttamaan verta

- 1. Olen täysin eri mieltä
- 2. Olen jokseenkin eri mieltä
- 3. Olen jokseenkin samaa mieltä
- 4. Olen täysin samaa mieltä

KUVIO 10. Verenluovutusinformaatio motivaatiotekijänä

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa teollisuusalan yrityksen työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta. Työn kysely toteutettiin erään teollisuusalan yrityksen työmaalla. Kyseinen teollisuusalan yritys oli opinnäytetyöni työelämäyhteys. Tutkimuksen tekeminen oli mielenkiintoista ja antoisaa.

8.1 Tutkimusmenetelmän tarkastelua

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytin kvantitatiivista kyselytutkimusta. Se oli työni aiheeseen sopivin menetelmä. Sain kyselylomakkeen avulla yleistä tietoa teollisuusalan työntekijöiden käsityksistä verenluovutuksesta. Työntekijöiden oli mahdollista vastata kyselyyn joko nettilinkin tai QR-koodin kautta. Tietoa opinnäytetyöstä oli yrityksen työmaalla useissa eri paikoissa työntekijöiden nähtävillä. Kyselylomakkeen kaikkiin kysymyksiin ja väittämiin oli pakollista vastata, mikä takasi saman vastausmäärän jokaisen kysymyksen ja väittämän kohdalla. Kyselytutkimuksen toteuttaminen vain yhteen teollisuusalan yritykseen antaa tietoa vain kyseisen yrityksen työntekijöiden käsityksistä verenluovutuksesta. Se myös yleistettäessä voi vaikuttaa tutkimustulosten luotettavuuteen.

8.2 Tulosten tarkastelua

Tutkimuksen tavoitteena oli pyrkiä lisäämään tietoa potentiaalisten verenluovuttajien halukkuudesta luovuttaa verta. Tulokset kerättiin tutkimuskysymysten avulla, joita olivat: 1. Millainen on työntekijöiden verenluovutustausta? 2. Millaisia käsityksiä työntekijöillä on verenluovutuksesta? 3. Millaiset asiat motivoivat työntekijöitä luovuttamaan verta? Kaikkiin kysymyksiin saatiin vastaukset. Tutkimustulokset olivat osittain samansuuntaisia aikaisempien verenluovutusaiheisten opinnäytetöiden tutkimustulosten kanssa. Vastausprosentti jäi kuitenkin melko alhaiseksi, sillä kyselyyn vastasi 30 teollisuusalan työntekijää työmaan 200 työntekijästä.

Kyselyyn vastanneet teollisuusalan työntekijät olivat lähes kaikki miehiä. Miehet ovat verenluovutus-suositusten mukaan potentiaalisempia verenluovuttajia kuin naiset, sillä he voivat luovuttaa vuodessa jopa neljä kertaa, kun taas naisille suositellaan vähemmän luovutuskertoja (Voinko luovuttaa? 2024).

Suurin osa vastaajista oli iältään 26–59-vuotiaita, ja tutkimukseen osallistuminen edellytti täysi-ikäisyyttä.

Kaikki vastaajista sopisivat siis ikänsä puolesta verenluovuttajiksi, koska ovat 18–70-vuotiaita (Voinko luovuttaa? 2024). Vastaajista verta oli luovuttanut 30 %, joka on kymmenkertainen määrä verrattuna Suomen väestötasolla verta luovuttavaan kolmeen prosenttiin. (Miksi luovuttaa verta? 2024). Tiedossa olevat veriryhmät jakoutuivat melko tasaisesti, mutta veriryhmistä AB oli harvinaisin ja O yleisin. O negatiivinen veri eli hätäveri on tärkeää potilaiden hoidossa, sillä se sopii annettaessa kaikille muillekin veriryhmille. Jokaiseen veriryhmään kuuluville luovuttajille on kuitenkin tarve päivittäin. (Tietoa veriryhmistä 2024; Veren tarve nyt 2024.) Vastaajista suurin osa teki vuorotyötä, mikä voi osaltaan vaikuttaa mahdollisuuksiin luovuttaa verta. Verenluovutus on yleisimmin mahdollista arkena päiväaikaan (Varaa aika verenluovutukseen 2024).

Verenluovutukseen suhtauduttiin pääasiassa positiivisesti, niin vastaajat henkilökohtaisesti kuin heidän läheisensäkin. Ihmisten käyttäytyminen pohjautuu heidän asenteisiinsa ja suhtautumiseensa eri asioita kohtaan, ne voidaan myös määritellä ja jakaa kielteisiin tai myönteisiin kohteisiin (Helkama ym. 2015, 190, 213). Suurimman osan läheiset luovuttivat verta. Luovutushalukkuuteen vaikuttavista tekijöistä vähiten koettiin verenluovutukseen liittyvien pelkojen vaikuttavan luovuttamiseen estävästi. Sen sijaan opiskelijanuorten kohdalla pelot olivat yksi iso luovutushalukkuuteen estävästi vaikuttava tekijä, pelko neuloja kohtaan mainittiin Pöyryn (2013) tutkimuksessa isoimpana erillisenä asiana. Suurin osa oli kiinnostuneita omasta veriryhmästään ja ajatteli verenluovuttamisen olevan itselleen tärkeää. Omat ajatukset toiminnasta eli sisäinen motivaatio saa ihmisen tekemään asioita vain kyseisten asioiden tekemisen takia, ja on motivaation kannalta huomattavasti suurempi tekijä kuin ulkopuolelta tulevat syyt. (Helkama ym. 2015, 210; Mikä meitä liikuttaa 2017, 14).

Tieto siitä, että yksi luovutuskerta voi auttaa jopa kolmea henkilöä, koettiin vastauksissa tärkeimmäksi verenluovutukseen motivoivaksi tekijäksi. Potilaille annetaan luovutetusta verestä niitä verituotteita, joita he hoidossaan tarvitsevat: plasmaa, verihiutaleita tai punasoluja (Miksi luovuttaa verta 2024). Seuraavaksi tärkeimpänä motivaatiotekijänä vastaajat kokivat halun auttaa muita, joka opiskelijanuorten kohdalla oli ollut suurin luovutusmotivaatioon vaikuttava asia (Pöyry 2013). Auttamisenhalu oli myös säännöllisten verenluovuttajien tärkein motivaatiotekijä (Luonuankoski 2012). Motivaatiotekijöistä vähiten motivoi verenluovutuksesta tuleva hyvä olo itselle, mikä kertoo altruismista. Silloin ihmiset tekevät asioita, joista on hyötyä muille, eivätkä kaipaa tekemisestä itselleen hyötyä. (Helkama ym. 2015, 134.)

8.3 Päätelmät

Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan päätellä, että vaikka suurin osa vastaajista ei ollut luovuttanut verta, verenluovutus koettiin pääasiassa positiiviseksi asiaksi. Ja vaikka suurimmalla osalla vastaajista oli läheisissä vertaluovuttavia henkilöitä, enemmistö ei kuitenkaan itse verta luovuttanut. Verenluovutukseen liittyviä pelkoja ei koettu vastausten perusteella suureksi verenluovutusta estäväksi asiaksi. Kaikista suurimmaksi verenluovutusmotivaatiota edistäväksi tekijäksi koettiin tieto siitä, että yksi luovutuskerta voi auttaa jopa kolmea henkilöä. Tästä voisi päätellä, että tämän kaltainen verenluovutusinformaatio voisi motivoida ihmisiä luovuttamaan verta. Vastausten perusteella motivaatiotekijöinä toimi paremmin toisten pyyteetön auttaminen kuin verenluovutuksesta itselleen tuleva hyvä olo.

Aiheesta voisi tulevaisuudessa tutkia jonkin toisen alan työntekijöiden tai toisen teollisuusalan yrityksen työntekijöiden käsityksiä verenluovutuksesta. Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka samansuuntaisia tutkimustulokset olisivat ja millaisia eroavaisuuksia otantojen välillä syntyisi.

8.4 Oppimisprosessi

Aloitin opinnäytetyöprosessin keväällä 2023. Tutkimuksen aihetta miettiessäni otin yhteyttä Veripalveluun, ja sieltä saatujen aihe-ehdotuksien jälkeen työn lopullinen aihe muodostui. Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä mutta opettavainen prosessi. Itselleni turhauttavin ja pisinpään kestänyt vaihe tässä prosessissa oli löytää sellainen teollisuusalan yritys, jossa kyselytutkimuksen pystyi toteuttamaan. Kuitenkin yrityksen löydyttyä tutkimus eteni sujuvasti ja mielekkäästi kohti valmistumista. Opin tutkimuksen tekemisestä todella paljon ja mielestäni tulosten analysointi oli mielenkiintoisin osuus koko opinnäytetyöprosessissa. Sain myös syvennettyä omaa jo aiempaa tietämystäni verenluovutuksesta. Koen aiheen olevan merkityksellinen, sillä verenluovuttajille on jatkuva tarve. Toivon tästä tutkimuksesta olevan hyötyä vapaaehtoisten verenluovuttajien määrän pysymiseen riittävänä, koko maan verihuollon tarpeisiin.

LÄHTEET

Deci, E. & Ryan, R. 2008. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182–185. Saatavissa: https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2008_DeciRyan_CanPsych.pdf. Viitattu 12.11.2024.

Elämää soluista. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/tietoa-meista/strategia/>. Viitattu 4.11.2024.

Helkama, K., Myllyniemi, R., Liebkind, K., Ruusuvuori, J., Lönnqvist, J-E., Hankonen, N., Mähönen, T., Jasinskaja-Lahti, I. & Lipponen, J. 2015. *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. 10., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 2018. R. Valli (toim.). 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. *Tutkimus hoitotieteessä*. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kuula, A. 2015. *Tutkimusetiikka*. 2., uudistettu painos. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Luomme mahdollisuuksia elämän pelastamiseen. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/tietoa-meista/veripalvelu-lyhyesti/>. Viitattu 4.11.2024.

Luonuankoski, A. 2012. *Säännölliseen verenluovutukseen liittyviä motivaatiotekijöitä*. Otaniemi: Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: [Laurea-ammattikorkeakoulu \(theseus.fi\)](https://theseus.fi). Viitattu 11.1.2024.

Miksi luovuttaa verta? Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/luovuta-verta/>. Viitattu 4.11.2024.

Mikä meitä liikuttaa. 2017. K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.). 3., täysin uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Miten verta luovutetaan. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/luovuta-verta/miten-verta-luovutetaan/>. Viitattu 4.11.2024.

Mitä luovutetulle verelle tapahtuu? Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/mita-luovutetulle-verelle-tapahtuu/>. Viitattu 7.12.2024.

Mitä luovutetusta verestä tutkitaan. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/mita-veresta-tutkitaan/>. Viitattu 4.11.2024.

Mitä verenluovuttajan on hyvä tietää hemoglobiinista ja raudasta. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/rauta-ja-hemoglobiini/>. Viitattu 4.11.2024.

Mitä verestä valmistetaan. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/mita-veresta-valmistetaan/>. Viitattu 4.11.2024.

Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. 2007. L. Viinamäki & E. Saari (toim.). Helsinki: Tammi.

Pöyry, J. 2013. *Opiskelijanuorten mielipiteitä verenluovutuksesta.* Mikkeli: Mikkelin ammatikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: [Opinnaytetyo.pdf \(theseus.fi\)](#). Viitattu 1.10.2023.

Suomen Punainen Risti. *Työmme.* Saatavissa: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/>. Viitattu 1.10.2023.

Tietoa verestä. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/>. Viitattu 7.12.2024.

Tietoa veriryhmistä. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/tietoa-veresta/tietoa-veriryhmista/>. Viitattu 4.11.2024.

Varaa aika verenluovutukseen. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/ajanvaraus/?location=varaa+aika+verenluovutukseen&coordinates=>. Viitattu 6.11.2024

Veren tarve nyt. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/luovuta-verta/veritilanne/>. Viitattu 7.12.2024.

Veripalvelulaki. 1.4.2005/197. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050197>. Viitattu 4.9.2024.

Veripalvelun historia. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/tietoa-meista/historia/>. Viitattu 4.11.2024.

Veripalvelun toimipisteet. Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/toimipisteet/>. Viitattu 4.11.2024.

Vilkka, H. 2021. *Tutki ja kehitä.* 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Voinko luovuttaa? Suomen Punainen Risti Veripalvelu. Saatavissa: <https://www.veripalvelu.fi/verenluovutus/luovutusedellytykset/>. Viitattu 4.11.2024.